

Çocuk Edebiyatının Çocukları Terbiye Etmek Gibi Bir Derdi Olmamalı

Filiz ÖZDEM*

Doğrusunu isterseniz, bugüne kadar bir yazar olarak herhangi bir kitabımla ilgili olumsuz bir eleştiri almadım. Ancak, yayıncılık da yaptığım için, yayınevine bazen okurlardan bazı kitaplarımız için şikâyetler geliyor. Bazı okurlar, kimi kitaplarda işlenen olumsuz duygu durumlarıyla ilgili yakınıyorlar. Diyelim ki, bir metinde kıskançlık, öfke gibi duygular işleniyorsa, hikâyenin sonu iyi bağlansa bile bunların kötü örnek olduğunu düşünüyorlar. Tek tük de olsa, kimi okurlar, metinlerin sıkı pedagojik denetimden geçmesini istiyor.

Hem bir yazar hem bir yayıncı olarak, çocuk kitaplarının çocuklara ideal ve “doğru” bir dünyayı anlatmasını doğru bulmuyorum. Çünkü edebiyat bir “eğitim” aracı değildir. Hiçbir yazarın çocukları “yola sokmak, terbiye etmek” için eline kalem kâğıt alıp yazmaya başladığını düşünmüyorum; düşünmek de istemiyorum. O zaman bu edebiyat değil, ders kitabı gibi bir şey olur, didaktik bir çaba olur.

Yetişkinler için yapılan edebiyat nasıl bize insana, ruhuna, yaşayışına ve varoluşuna dair bir pencere açıyorsa; düşündüğümüz-düşünmediğimiz, yaşadığımız-yaşamadığımız ya da baş etmeye çalıştığımız duygu, olgu ve durumlarla ilgili bir derinleşme, özdeşleşme, anlama ve anlamlandırma kapısı aralıyorsa; psikolojik, felsefi ve estetik bir dünya sunuyorsa... Benim gözümde, çocuklar için yapılan edebiyatın da bundan bir farkı yok, olamaz. Hem yetişkinler hem de çocuklar ve gençler için yazan biri olarak böyle düşünüyorum.

Edebiyat varlığını zenginleştiren, derinleştiren bir sanat disiplini. Üstelik dışarıda çocuğu bekleyen ideal bir dünya da yok. Çocuğun da bu dünyanın umudunu, sevgisini, şefkatini, güzelliğini bilmeye ihtiyacı olduğu kadar; öfkelerini, kötülüğünü, haksızlığını, yanlışlığını, yokluğunu, yoksunluğu, korkusunu, zalimliğini, yalnızlığı, ölümü, acıyı vs. bilmesi gerekiyor ki bunlarla baş etmeyi öğrenebilsin. Sık sık, hayal gücünün zenginleştirilmesiyle ilgili sözlerle karşılaşıyorum. Aslında hayal gücü kıt olan biz yetişkinleriz, çocuklar değil. Bizim tek yapmamız gereken, çocukların sahip olduğu hayal gücünü bal-talamamak olmalı.

Yapı Kredi Yayınlarının hem yazarı hem editörü olarak şunu söyleyebilirim. Peki, çocuk kitaplarında hiç mi ölçütümüz yok? Var elbette. Gelen dosyalarda, ilk dikkat et-

* Yazar, editör.

tiğimiz, iyi, nitelikli bir dosya olması. Şiddete özendirici olmaması, cinsiyetçi olmaması, fiziksel, düşünsel, etnik ya da inanca ilişkin konularda aşağılayıcı olmaması. Yayın programımızı bu ilkeler doğrultusunda şekillendiriyoruz. Bir misyonumuz olduğunu düşünüyoruz ve kolayca kaçmıyoruz. Kitapların içeriğinden, resimlemesinden, kâğıdından, kapağından baskısına kadar her şeyiyle ince ince uğraşıyoruz. Çeviri bir kitapsa çevirisine ayrıca özen gösteriyoruz. Piyasada neyin talep edildiğiyle, nelerin çok sattığıyla hiç ilgilenmiyoruz. Tabii ki kitaplarımızı tanıtmak ve satmak için çaba harcıyoruz ama sadece “satar” diye, ilkelerimizin ve ölçütlerimizin altına düşen herhangi bir kitapla, dosyayla ilgilenmiyoruz.

Değişen koşul ve beklentiler ölçüsünde adım atmıyoruz. İnatla iyi ve doğru bildiğimizi yapmaya devam ediyoruz. Bu konuda da örnek olmaya çalışıyoruz.

Resim: Nurten Deliorman